

بررسی تأثیر حجم سرمایه گذاری، توانمندی سود آوری و حجم دارائیهای شرکتها بر به موقع بودن گزارشات توسط حسابرس مستقل

محمد فوق^{۱*}

محمد رضا عبدلی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۲۵ تاریخ چاپ: ۱۴۰۰/۰۳/۰۶

چکیده

تأمین موقتی از اطلاعات مالی برای سرمایه گذاران مهم است، زیرا بر روی آنها تأثیر می گذارد تصمیمات سرمایه گذاری اسناد تحقیق قبلی، انتشار های اواخر درآمد، بازار را منفی می دانند زیرا می توانند ارزش افشای عمومی را در ارتباط با قیمت اوراق بهادار کاهش دهند و نابرابری را در میان شرکت کنندگان در بازار که دسترسی مشابه به اطلاعات خصوصی را به اشتراک نمی گذارند، کاهش دهد. بررسی رابطه بین بازخور گزارش های حسابرسی و حجم سرمایه گذاری مهم است، زیرا یافته های این مطالعه به شرکت های مدیریتی یکی از عواقب ایجاد یک شرکت را به اطلاع می رساند به طوری که ممکن است اقدامات مناسب را برای کاهش هر گونه عواقب ناخواسته انجام دهد. تاخیر در گزارش درآمد که به کیفیت ضعیف گزارشگری مالی به بازار نشان می دهد. این تحقیق بررسی تأثیر حجم سرمایه گذاری، توانمندی سود آوری و حجم دارائیهای شرکتها بر به موقع بودن گزارشات توسط حسابرس مستقل بررسی می کند. به طور خاص، ما بررسی رابطه بین حجم سرمایه گذاری، سودآوری و حجم دارائیهای شرکت با تجزیه و تحلیل عامل تجزیه و تحلیل گزارش حسابرسی و سه پراکنندگی برای حجم سرمایه گذاری برای توسعه یک عامل فرصت سرمایه گذاری بررسی. سه پروکسی برای حجم سرمایه گذاری عبارتند از: دارایی به بازار (FIRMASS)؛ حقوق صاحبان سهام (MKTBEQ)؛ و اموال ناخالص، تجهیزات بوته و تجهیزات (PPEGT). از دست دادن، تغییر حسابرس و صنایع دستی به عنوان متغیرهای کنترل استفاده می شود. با نمونه ای از ۱۰۰ از بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۹۰-۱۳۹۵، ارتباط مثبتی بین اندازه اندازه و عقب ماندگی گزارش حسابرسی پیدا می کنیم. بین سودآوری با گزارش دهی گزارش حسابرسی منفی پیدا می کنیم. بین حجم سرمایه گذاری و گزارش حسابرسی رابطه وجود ندارد.

واژگان کلیدی

حجم سرمایه گذاری، بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل

۱. کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود، شاهرود، ایران. (akmcom1360@gmail.com)

۲. دانشیار، گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود، شاهرود، ایران. (mra830@yahoo.com)

۱. مقدمه

هدف این پژوهش بررسی تاثیر حجم سرمایه گذاری، توانمندی سود آوری و حجم دارائیهای شرکت بر به موقع بودن گزارشات توسط حسابرس مستقل می باشد. (لونتیس و همکاران (۲۰۰۵)، اترج و همکاران (۲۰۰۶)، حیب و همکار (۲۰۱۱) و ...). به طور عمومی، به موقع بودن گزارش حسابرسی با عوامل مربوط به شرکت از قبیل نوع صنعت، سود خالص و موارد ضعف در کنترل های داخلی و همچنین با عوامل مربوط به حسابرسی شامل اندازه مؤسسه حسابرسی، نوع حسابرسی، فن آوری حسابرسی و تلاش های حسابرسی مرتبط است. در حالی که عوامل مختلف دیگر نیز مورد بررسی قرار گرفته است. فرصت های رشد در واقع پاداشی برای سرمایه گذاران تلقی می شود. سرمایه گذاران همیشه در تصمیمات سرمایه گذاری خود ریسک را در نظر دارند زیرا آنچه باعث موفقیت می گردد استفاده بهینه از حجم سرمایه گذاری موجود است که در این امر باید سیاست مالی موثر بر ایجاد فرصت های رشد را در واحد تجاری شناسایی کرد. امروزه سیستم های اطلاعاتی حسابداری در کمترین زمان اطلاعات لازم را در دسترس استفاده کنندگان قرار می دهند تا در تصمیم گیری ها مورد استفاده قرار گیرد (تهرانی و نور بخش، ۱۳۸۲). ارائه به موقع صورتهای مالی مهم است زیرا در تصمیمات سرمایه گذاری سرمایه گذاران تأثیر می گذارد. پژوهش های پیشین نشان می دهد که سود منفی بازار می تواند به دلیل کاهش ارزش افشای اطلاعات مربوط به قیمت گذاری اوراق بهادار و ایجاد نابرابری میان سهامداران که دسترسی مشابهی به اطلاعات خصوصی نداشته اند ناشی شود (شوارتز و همکار، ۱۹۹۶). واحدهای انتفاعی و سازمان ها همانند تمام پدیده های ساخت بشر دارای چرخه عمر هستند. فرصت های سرمایه گذاری در طی مراحل مختلف دارای چرخه عمر متفاوت هستند و شرکتی که از انعطاف پذیری بالایی جهت استفاده از این فرصت ها برخوردار باشد، چشم انداز روشنی از آینده آن متصور است (شورورزی، برومند و صادقی پناه، ۱۳۸۹).

فرصت های رشد نشان دهنده استعداد بالقوه شرکت در سرمایه گذاری و سودآوری می باشند. فرصت های سرمایه گذاری به خودی خود اتفاق نمی افتند، بلکه آن ها را باید به وجود آورد. اشکال مختلف فرصت های سرمایه گذاری ممکن است از تصمیمات و نقطه نظرات سطوح مختلف مدیریتی بخش های مختلف شرکت نشأت بگیرد. برخی از فرصت های سرمایه گذاری ممکن است توسط مدیریت عالی سازمان یا هیأت مدیره ارائه شود. مشارکت مدیریت عالی در ارائه فرصت های سرمایه گذاری معمولاً به تصمیمات استراتژیک نظیر توسعه و گسترش فعالیت شرکت از طریق سیاست های تقسیم سود که آینده اطمینان بخشی را برای صنعت یا شرکت نوید می دهد و ورود به بازارهای جدید یا بازارهای رو به رشد برای محصولات شرکت (داخلی و بین المللی) یا عوامل محدود کننده تغییرات در نرخ ارز که در جهت منافع شرکت باشد منتهی می شود، علاوه بر متغیرهای اقتصادی سایر عوامل از قبیل فرآیندهای اجتماعی، تکنولوژی، سیاسی و قانونی می توانند اثر مهمی بر عملکرد شرکت ها در یک صنعت داشته باشند.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

حجم سرمایه گذاری

همه مردم به نوعی دارای ثروتی هستند که ناشی از ارائه خدمات در بازار کار است. اغلب مردم در بیشتر مواقع تصمیم گیری ها را در خصوص سرمایه گذاری در زندگی خود انجام می دهند. برای مثال برخی از کارگزاران راجع به اینکه آیا وجوه مربوط به بازنشستگی خود را در سهام سرمایه گذاری کنند یا در اوراق قرضه، تصمیماتی را اتخاذ می کنند. برخی دیگر از افراد به دنبال حداکثر کردن پس انداز خود از طریق سرمایه گذاری در گزینه های دیگر هستند. فرصت های سرمایه گذاری در واقع توانایی بالقوه سرمایه گذاری های شرکت را نشان داده، بدین معنی که هر چه قدر توانایی انجام سرمایه گذاری شرکت در آینده بیشتر باشد فرصت های سرمایه گذاری بیشتر است (معصومیان، نیک خواه آزاد، ۱۳۸۵). آینده نگری گروه های استفاده کننده از صورتهای مالی همواره حسابداران را به جستجوی روش های برتر برای تفسیر اطلاعات مالی هدایت کرده است. مدیران نتایج عملیات آتی یک واحد تجاری و توان جذب سرمایه را با اهمیت می دانند و رضایت سهامداران نیز در گروه عملکرد مورد انتظار آنهاست که در این میان یکی از روش های برتر تفسیر اطلاعات فرصت های سرمایه گذاری است (گال و همکاران، ۱۹۹۹).

مطالعه دقیق فرصت های سرمایه گذاری و اصول مدیریت پر تقوی می تواند باعث مدیریت بهتر و افزایش ثروت سرمایه گذار شود. به علاوه انتظار می رود تا افراد با مطالعه فرصت های سرمایه گذاری و تجزیه و تحلیل دقیق اطلاعات بدست آمده و استفاده به موقع و منطقی از آنها تا آنجایی که ممکن است با اتخاذ تصمیمات درست در خصوص نحوه سرمایه گذاری از اشتباهات جلوگیری کرده و آگاهانه تصمیم گیری نمایند.

مدیرانی که در خصوص پرتفوی و تجزیه و تحلیل اوراق بهادار مشغول هستند، دارای فرصت های شغلی زیادی می باشند. بسیاری از موسسات مالی از قبیل شرکتهای کارگزاری و بانک های سرمایه گذاری اعم از بانک ها و شرکت های بیمه به خدمات تجزیه و تحلیل سرمایه گذاری نیازمند می باشند. شرکت های کارگزاری با استفاده از تجزیه و تحلیل به ارائه خدمات به مشتریان از طریق ارائه گزارشگری تحقیقی می پردازند. بانک های سرمایه گذاری سعی می کنند از طریق تجزیه و تحلیل گران سرمایه گذاری، به فروش اوراق بهادار جدید و ارزشیابی شرکتهای برای کسب مشتریان جدید پردازند (شباهنگ، ۱۳۸۵).

بیان فرآیند فرصت های سرمایه گذاری در یک حالت منسجم، مستلزم تجزیه و تحلیل ماهیت اصلی تصمیمات سرمایه گذاری است. در این حالت فعالیت های مربوط به فرآیند تصمیم گیری تجزیه شده و عوامل مهم در محیط فعالیت سرمایه گذاری که بر روی تصمیم گیری آنها تأثیر می گذارد مورد بررسی قرار می گیرد. در سال های اخیر سهام عادی نسبت به پس انداز و اوراق قرضه از بازده بالایی برخوردار بوده است. آیا در این حالت سرمایه گذاران برای کسب بازده

¹. Gul et al

بیشتر در سهام عادی سرمایه گذاری می کنند؟ جواب این سوال این است که بازده بالا همواره ریسک بالایی نیز به دنبال دارد و تمامی تصمیمات سرمایه گذاری بر اساس روابط میان ریسک و بازده صورت می گیرد.

بنابراین، اولین کار بررسی رابطه میان ریسک و بازده سرمایه گذاری و تعیین روابطی که میان آنها وجود دارد. با توجه به رابطه ای که میان ریسک و بازده بدست می آید در ادامه به بررسی فرآیند تصمیم گیری در سرمایه گذاری پرداخته می شود. آخرین مرحله، بررسی عوامل مهم بیرونی است که امروزه بر روی تصمیمات سرمایه گذاران تأثیر می گذارند. یکی از مفاهیم مربوط به فرآیند فرصت های سرمایه گذاری، این مفهوم است که بازار اوراق بهادار و به ویژه، بازار سهام، کارا است. در یک بازار کارا، قیمت اوراق بهادار جدا از ارزش اقتصادی که سرمایه گذاران برای این اوراق محاسبه می کنند، نیست. ارزش اقتصادی اوراق بهادار از طریق انتظارات سرمایه گذاران نسبت به بازده، ریسک و عدم اطمینان تعیین می شود. اگر قیمت بازار اوراق بهادار از ارزش اقتصادی برآوردی انحراف داشته باشد، در این صورت سرمایه گذاران سعی می کنند این دو ارزش را با هم سازگار کنند (مهدوی، ۱۳۸۴). نکته ای که در این مرحله باید به آن توجه کرد این است که سرمایه گذاران تا آنجایی که می توانند باید نسبت به محیط واقعی سرمایه گذاری امروزی آگاهی کسب نمایند تا بتوانند فرصت های سرمایه گذاری بهتری اتخاذ نمایند. تنها با فهم فرصت های سرمایه گذاری و مسائل مربوط به بازارهای کارا است که می توان نسبت به کارا بودن بازار اظهار نظر کرد (تهرانی و همکاران، ۱۳۸۲)

تحقیقات خارجی:

التهاث^۲ (۲۰۱۵) به بررسی به موقع بودن گزارشهای مالی شرکت های بورسی اردن می پردازد. به علاوه این مطالعه به تعیین ارتباط بین ویژگی های شرکت (اندازه، سودآوری، رشد، سن، اهرم، اندازه شرکت حسابرسی) با بهنگام بودن گزارش ها می پردازد. با استفاده از ۱۹۳ شرکت در ژوئن ۲۰۱۳ پژوهش انجام می شود. نتایج نشان می دهد که سودآوری و رشد با بهنگام بودن گزارش ها ارتباط دارند و هیچ رابطه قابل ملاحظه ای بین اندازه، اهرم و اندازه شرکت حسابرسی با بهنگام بودن اطلاعات مشاهده نشد.

ال داود و همکاران^۳ (۲۰۱۴) به بررسی تاثیر استقلال هیئت مدیره، اندازه هیئت مدیره، اظهار نظر حسابرس، سودآوری و نوع صنعت با به موقع بودن گزارش های شرکت های اردنی با استفاده از نمونه ای از ۱۱۴ شرکت بورسی اردن طی سال ۲۰۱۲ می پردازند. مطابق با تحقیقات قبلی، شرکت هایی با بهبود عملکرد (سودآوری)، گزارش حسابرسی مقبول و هیئت مدیره کوچکتر سریع تر گزارش های مالی خود را ارائه می کنند.

نیرش و همکار^۴ (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی اثر اندازه شرکت بر سودآوری شرکت های تولیدی سریلانکایی می پردازند. با استفاده از ۱۵ شرکت طی سال های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ پژوهش انجام میشود. نتایج نشان می دهد که هیچ رابطه ای بین اندازه و سودآوری شرکت های تولیدی وجود ندارد.

². AL-Tahat

³. Al Daoud et al

⁴. Niresh et al

تسوی و همکاران (۲۰۱۳)، در پژوهشی به بررسی اثر مکانیزم های نظارت داخلی شرکت و تأثیر آن بر حق الزحمه حسابرسی می پردازند. فرضیه اول به بررسی استقلال هیأت مدیره و دوگانگی نقش مدیرعامل به عنوان عامل نظارت داخلی مؤثر بر کاهش خطر کنترل می پردازد و فرضیه دوم به بررسی اینکه مکانیسم های نظارت داخلی ارائه شده مستقل از فرصت های رشد شرکت می باشد. با استفاده از نمونه ای از ۶۵۰ شرکت هنگ کنگی، نتایج نشان می دهد که شرکت هایی با رشد بالا به دلیل وجود سرمایه گذاری های احتیاطی، نظارت بر آنها مشکل تر است. ارتباط منفی بین استقلال هیأت مدیره و حق الزحمه حسابرسی انتظار می رود که رشد یک شرکت را تحت تأثیر قرار دهد.

شوروزی و همکار (۱۳۹۴)، در پژوهشی ارتباط بین فرصت های سرمایه گذاری و عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس را مورد بررسی قرار می دهند. برای این منظور، ۸۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در یک دوره شش ساله (۸۷ - ۱۳۸۲) بررسی می شود. سرانجام از مدل رگرسیون برای آزمون فرضیه استفاده شده و نتایج حاصل از تحقیق نشان می دهد که بین فرصت های سرمایه گذاری و عملکرد شرکت ها رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

زرآء نژاد و همکار (۱۳۹۵) به بررسی عوامل مؤثر بر به موقع بودن گزارشگری مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می پردازد. به این منظور در این تحقیق با استفاده از مدل رگرسیون چند متغیره و داده های ۵۰ شرکت از شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۲ به بررسی عوامل مؤثر بر به موقع بودن گزارشگری مالی پرداخته می شود. نتایج تحقیق نشان داد که بین اندازه شرکت، نوع شرکت، نوع صنعت، تعداد صفحات گزارشهای مالی و نوع موسسه حسابرسی با گزارشگری به موقع رابطه مثبت وجود دارد و بین تاریخ پایان سال مالی و سودآوری شرکتهای با گزارشگری به موقع رابطه منفی وجود دارد.

بنی مهد و همکار (۱۳۹۵) در این پژوهش به بررسی کیفیت افشا و برخی از عوامل مؤثر بر آن را مورد مطالعه قرار می دهند. به همین منظور شرکت های رتبه بندی شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۸۶ که شامل ۳۱۱ شرکت بود، به عنوان جامعه آماری پژوهش انتخاب شد. سپس به بررسی رابطه بین برخی از عوامل تأثیر گذار بر رتبه بندی شرکتهای موجود در بورس نظیر اندازه شرکت، بازده داراییها، اهرم مالی، نوع حسابرس، نوع گزارش حسابرس، درصد مالکیت سهامدار عمده و نوع صنعت پرداخته می شود. نتایج نشان می دهد که رتبه افشاء با اندازه شرکت و نوع صنعت رابطه مثبت دارد اما با نوع گزارش حسابرسی و درصد مالکیت سهام رابطه منفی دارد. هم چنین هیچ رابطه ای بین بازده داراییها، اهرم مالی و نوع حسابرس با رتبه افشاء مشاهده نشد.

۳. فرضیه های پژوهش

- ۱- بین حجم سرمایه گذاری و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود دارد.
- ۲- بین توانمندی سودآوری شرکت و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود دارد.
- ۳- بین حجم دارائیهای شرکت و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود دارد.

۴. روش پژوهش

روش جمع آوری اطلاعات در این پژوهش را به طور کلی می توان به دو دسته کتابخانه ای و میدانی تقسیم نمود. در خصوص جمع آوری اطلاعات مربوط به ادبیات موضوع و پیشینه تحقیق از روشهای کتابخانه ای و در خصوص جمع آوری اطلاعات برای تأیید یا رد فرضیه های پژوهش از روش میدانی استفاده شده است.

تحقیق حاضر از لحاظ روش، از نوع تحقیق توصیفی است. از میان انواع تحقیق های توصیفی، از نوع تحقیق همبستگی است زیرا رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته بررسی می شود. تحقیق توصیفی آنچه که هست بدون دخل و تصرف توصیف و تفسیر می کند. در تحقیق همبستگی، هدف اصلی آنست که مشخص شود آیا رابطه ای بین دو یا چند متغیر کمی وجود دارد و اگر این رابطه وجود دارد اندازه و شدت آن به چه میزان میباشد.

۵. جامعه و نمونه آماری و دوره زمانی پژوهش

جامعه آماری کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

روش نمونه گیری

دوره زمانی این تحقیق بین سال های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ بوده و نمونه گیری به شیوه حذفی انجام می شود و شرکت هایی که دارای شرایط زیر باشند به عنوان نمونه آماری تحقیق انتخاب می شوند:

- ۱- شرکت قبل از سال ۱۳۹۰ در بورس مورد پذیرش قرار گرفته باشد.
- ۲- شرکت جزء شرکت های هلدینگ، سرمایه گذاری، خدماتی و واسطه گری های مالی نباشد.
- ۳- سال مالی شرکت به پایان اسفند ماه ختم شود و شرکت در سال های مورد نظر تغییر دوره مالی نداشته باشد.
- ۴- داده های مورد نیاز تحقیق به سهولت در دسترس باشد.

با توجه به شرایط فوق و از بین شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تعداد ۱۰۰ شرکت به شرح جدول ذیل در نمونه گیری اولیه انتخاب شدند.

جدول ۱- حذف سیستماتیک (چگونگی انتخاب شرکت های مورد مطالعه)

تعداد	شرح
۶۰۰	اعضای جامعه آماری در پایان سال ۱۳۹۵
(۹۴)	شرکت هایی که سال مالی آنها به ۲۹ اسفند ختم نمی شود و یا تغییر سال مالی داده اند
(۱۳۱)	شرکت هایی که بعد از تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۲۹ در بورس پذیرفته شده اند
(۹۵)	شرکت هایی که جزء صنعت سرمایه گذاری، بانک ها و واسطه گری های مالی طبقه بندی می شوند.
(۵۹)	شرکت هایی که طی دوره تحقیق در حالت تعلیق بوده و یا از بورس خارج شده اند
(۳۶)	شرکت هایی که صورتهای مالی خود را هنگام انجام این تحقیق ارائه نداده بودند

شرح	تعداد
شرکت هایی که اطلاعات آن ها برای بدست آوردن برخی متغیرهای تحقیق کافی نبود	(۳۰)
شرکت هایی که بیش از شش ماه وقفه معاملاتی نداشته باشند	(۳۵)
جمع شرکت های حذف شده از جامعه آماری	۵۰۰
جمع شرکت های عضو نمونه ی آماری	۱۱۰

۶. مدل و متغیرهای پژوهش

متغیرهای مستقل:

$InvestVO_{i,t}$ حجم سرمایه گذاری که با استفاده از میانگین سه پروکسی شامل: $FIRMASS_{i,t}$ ارزش بازار به دفتری دارایی ها، $MKTBKEQ_{i,t}$ ارزش بازار به دفتری حقوق صاحبان سهام و $PPEGT_{i,t}$ نسبت ناخالص اموال، ماشین آلات و تجهیزات شرکت بدست می آید (مای^۵، ۲۰۰۹). روش محاسبه معیار های حجم سرمایه گذاری که $FIRMASS$ نسبت مجموع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و ارزش دفتری بدهی های بلند مدت بر مجموع دارایی های شرکت است، $MKTBKEQ$ نسبت ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام و $PPEGT$ نسبت ناخالص اموال، ماشین آلات و تجهیزات به مجموع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و بدهی های بلند مدت شرکت می باشد (فام، ۲۰۱۴).

$Roa_{i,t}$: سودآوری شرکت که از نسبت سود خالص تقسیم بر کل دارایی ها بدست می آید (نمازی و کرمانی، ۱۳۸۷).
 $Volume\ of\ assets_{i,t}$: اندازه حجم دارائیهای شرکت، لگاریتم طبیعی جمع دارایی های شرکت می باشد (چن و همکاران، ۲۰۱۰).

متغیر وابسته:

$Arl_{i,t}$ بموقع بودن گزارش حسابرس که فاصله زمانی بین پایان سال مالی شرکت و تاریخ گزارش حسابرس نحوه اندازه گیری متغیر بموقع بودن در گزارش حسابرس می باشد (فام، ۲۰۱۴).

متغیرهای کنترل:

$profitable_{i,t}$ سودده بودن شرکت، اگر شرکتی سود داشته باشد کد ۱ و در غیر اینصورت صفر،

مدل آزمون فرضیه ها:

مدل رگرسیونی آزمون فرضیه ها به شرح زیر می باشد:

$$Arl_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 InvestVO_{i,t} + \alpha_2 Roa_{i,t} + \alpha_3 Volume\ of\ assets_{i,t} + \alpha_4 profitable_{i,t} + \varepsilon$$

⁵.Mai

$Arl_{i,t}$ ، بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل برای شرکت i در سال t

$InvestVO_{i,t}$: حجم سرمایه گذاری برای شرکت i در سال t

$Roa_{i,t}$: سودآوری شرکت برای شرکت i در سال t

$Size_{i,t}$: اندازه شرکت برای شرکت i در سال t

$profitable_{i,t}$ زیان ده بودن شرکت برای شرکت i در سال t

۷. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

بیان آماری فرضیه اول به صورت زیر است:

H0: بین حجم سرمایه گذاری و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود ندارد.

H1: بین حجم سرمایه گذاری و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود دارد.

مبنای تصمیم‌گیری جهت تایید یا عدم تایید فرضیه معنی دار بودن ضریب متغیر اول مدل ($InvestOpp$)، با توجه به جدول ۲ مقدار آماره t و احتمال آن که برای متغیرهای مذکور بیشتر از ۰,۰۵ است، این نتیجه حاصل می‌شود که این ضرایب از نظر آماری معنی دار نبوده و فرض صفر آماری تایید و فرضیه اول تحقیق (فرض مقابل) تایید نمی‌شود. مقدار ضریب متغیر مذکور برابر ۰/۰۱۸- است، لیکن چون این ضریب از نظر آماری معنی دار نبوده لذا افزایش و کاهش آن هیچ تاثیری بر متغیر وابسته ندارد.

جدول ۲: آمار توصیفی داده‌ها قبل از حذف مشاهدات پرت

متغیر	تعداد مشاهدات	ماکزیمم	مینیمم	میانگین	انحراف معیار
Arl	500	138.00	14.00	74.7120	26.67223
InvestOpp	500	7.16	-114.05	.9904	5.56489
Roa	500	.63	.34	.1291	.14046
Size	500	32.63	25.23	28.1670	1.56323
Loss	500	1.00	.00	.0940	.29212

بیان آماری فرضیه دوم به صورت زیر است:

H0: بین توانمندی سودآوری شرکت و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود ندارد.

H1: بین توانمندی سودآوری شرکت و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود دارد.

با توجه به جدول ۲ مقدار آماره t و احتمال آن که برای ضریب متغیر دوم مدل (Roa) کمتر از ۰/۰۵ است، در نتیجه این ضریب از نظر آماری معنی دار بوده و فرض صفر آماری تایید نشده و در نتیجه فرضیه دوم تحقیق هم (فرض مقابل) تایید می‌شود. مقدار ضریب این متغیر برابر ۱/۸۱۴- است که حاکی از ارتباط معکوس این متغیر با متغیر وابسته است و به این معنی است که افزایش یک واحد در این متغیر باعث کاهش ۸۱۴/۱ واحد در متغیر وابسته تحقیق می‌شود.

بیان آماری فرضیه سوم به صورت زیر است:

H0: بین حجم دارائیهای شرکت و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود ندارد.

H1: بین حجم دارائیهای شرکت و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود دارد.

با توجه به جدول ۳ مقدار آماره t و احتمال آن که برای ضریب متغیر سوم مدل (Size) کمتر از $0/05$ است، در نتیجه این ضریب از نظر آماری معنی دار بوده و فرض صفر آماری تایید نشده و در نتیجه فرضیه سوم تحقیق هم تایید می شود. مقدار ضریب این متغیر برابر $0/205$ است که حاکی از ارتباط مستقیم این متغیر با متغیر وابسته است و به این معنی است که افزایش یک واحد در این متغیر باعث افزایش $0/205$ واحد در متغیر وابسته تحقیق می شود.

جدول ۳: خلاصه نتایج برازش مدل رگرسیونی چند گانه جهت آزمون فرضیه‌ها

فرضیه	ضریب تعیین تعدیل شده مدل	مقدار ضریب متغیر مستقل	مقدار احتمال	نوع ارتباط	نتیجه آزمون
فرضیه اول	$0/076$	$-0/018$	$>0/05$	-	عدم تایید
فرضیه دوم	$0/076$	$-1/814$	$<0/05$	معکوس	تایید فرضیه
فرضیه سوم	$0/076$	$0/205$	$<0/05$	مستقیم	تایید فرضیه

جدول ۴: نتیجه آزمون فرضیه‌ها

فرضیه	نتیجه آزمون	نتیجه نهایی
فرضیه اول	عدم تایید فرضیه	بین حجم سرمایه گذاری و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود ندارد
فرضیه دوم	تایید فرضیه	بین توانمندی سود آوری شرکت و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود دارد؛ و این رابطه به صورت معکوس است.
فرضیه سوم	تایید فرضیه	بین حجم دارائیهای شرکت و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود دارد؛ و این ارتباط به صورت مستقیم است.

۸. نتیجه گیری

در فرضیه اول، بین حجم سرمایه گذاری و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود ندارد در جدول زیر نتیجه بیان شده با پژوهش های دیگر مقایسه میشود:

جدول ۵: مقایسه فرضیه اول با دیگر پژوهش های انجام شده

نام محقق	عنوان پژوهش	یافته ها
علوی و همکاران (۱۳۹۱)	بررسی رابطه فرصت های سرمایه گذاری با کیفیت حسابرسی و رابطه فرصت های سرمایه گذاری با ارقام تعهدی اختیاری با در نظر گرفتن نقش کیفیت حسابرسی	فرصت های سرمایه گذاری با کیفیت حسابرسی رابطه معنادار ندارند. همچنین نتایج حاکی از آن است که فرصت های سرمایه گذاری با ارقام تعدی اختیاری رابطه مثبت و معنادار دارد و این رابطه با افزایش کیفیت حسابرسی سیر کاهشی می یابد.
شورورزی و همکار (۱۳۸۹)	بررسی ارتباط بین فرصت های سرمایه گذاری و عملکرد شرکت ها	بین فرصت های سرمایه گذاری و عملکرد شرکت ها رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
چن و همکاران (۲۰۱۰)	رابطه بین مجموعه فرصت های سرمایه گذاری در مدیریت سود	شرکت هایی با فرصت های سرمایه گذاری بیشتر، احتمال بیشتری دارد که در مدیریت سود مشارکت کنند. یافته های این پژوهش، شواهدی در خصوص اثر کنترلی سهامداران بر کیفیت گزارشهای مالی در یک شرکت با مجموعه فرصت های سرمایه گذاری فراهم می کند.
بودری و همکاران (۲۰۱۳)	رابطه بین فرصت های سرمایه گذاری و بازخرید سهام	بازخرید سهام رابطه منفی با فرصت های سرمایه گذاری دارد.

یکی از عوامل موثر بر رشد شرکت ها، سرمایه گذاری بهینه است و سرمایه گذاران، علاقه مندند که نتایج سرمایه گذاری های خود را بدانند و بازده آن را با سایر سرمایه گذاری ها، مورد مقایسه قرار دهند؛ اما مسائل نمایندگی موجب شده تا سرمایه گذاران نتوانند به درستی نسبت به انتخاب پروژه های سرمایه گذاری تصمیم گیری نمایند. از طرفی دیگر،

سهامداران نیز به دنبال افزایش ارزش شرکت می باشند و از مدیران انتظار دارند تا در پروژه هایی سرمایه گذاری کنند که به نفع شرکت باشد. مدیران به منظور رفع اتهام و بنا بر وظیفه مباشرتی خود، نیاز به تایید شخص ثالث (حسابرس) نسبت به عملکردشان دارند. از این رو حسابرسان باید دامنه کار خود را در شرکت هایی با فرصت های سرمایه گذاری بالا به خاطر مسائل نمایندگی افزایش دهند و به تبع دامنه کار حسابرس افزایش می یابد. از این رو فرضیه اول پژوهش بررسی بین حجم سرمایه گذاری و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل که رابطه معناداری بین دو متغیر مشاهده نشد.

یکی از عواملی که بر مدت زمان انتشار صورت های مالی سالانه حسابرسی شده شرکت ها موثر است، سودآوری شرکت گزارشگر می باشد. سودآوری به توانایی شرکت در بدست آوردن درآمد و سود اشاره دارد. گزارش سود یا زیان می تواند به عنوان یک خبر خوب یا بد در مورد نتایج عملکرد سالانه شرکت، مورد توجه قرار گیرد. شرکت سودآور به منظور انتشار خبر خوب تمایل به انتشار سریع تر صورت های مالی سالانه حسابرسی شده دارند. از این رو نسبت به تکمیل سریع عملیات حسابرسی و کاهش مدت زمان بین پایان سال مالی و تاریخ انتشار اطلاعات علاقه نشان می دهند. در شرکت های سودآور اگر حاشیه سود یا نرخ بازده شرکت بالاتر از متوسط صنعت باشد، با انتشار این خبر خوب، شرکت از مزایای پیش بینی های بازار و تصمیمات استفاده کنندگان در مورد شرکت منتفع خواهد شد. از طرفی عملکرد مثبت یک شرکت اثر برجسته ای بر ارزش سهام شرکت خواهد داشت (فرست و پونال، ۱۹۹۴)؛ اما اگر از دید مالیات بر سود شرکت ها به مسئله افزایش در سودآوری بنگریم، این انتظار می رود که مدیران شرکت ها به دلیل اجتناب از پرداخت مالیات بیشتر، سعی می کنند که اخبار مربوط به افزایش در سودآوری (اخبار خوب) را با تاخیر منتشر کنند.

با توجه به مقدار احتمال آماره t ، جدول ۳ برای ضریب متغیر دوم مدل، (RoA) نزدیک به عدد صفر بوده و کمتر از ۰/۰۵ است، این ضریب از نظر آماری معنی دار بوده و در نتیجه فرضیه دوم تحقیق تایید می شود. مقدار ضریب این متغیر حاکی از ارتباط معکوس بین متغیر سودآوری و تاخیر در گزارش حسابرس می باشد. از ارتباط معکوس بین سودآوری و تاخیر در گزارش حسابرس می توان این برداشت را داشت که شرکت های سودآور به دلیل اجتناب از پرداخت مالیات، صورت های مالی حسابرسی شده خود را دیرتر منتشر می کنند.

در فرضیه دوم رابطه معنی داری بین توانمندی سودآوری شرکت و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود دارد. نتایج بیانگر ارتباط معکوس بین متغیر سودآوری و بموقع بودن در گزارش حسابرس می باشد. در جدول زیر نتایج این فرضیه با دیگر پژوهش ها مقایسه می شود:

جدول ۶: مقایسه فرضیه فرعی اول با دیگر پژوهش های انجام شده

نام محقق	عنوان پژوهش	یافته ها
اسدی و همکاران (۱۳۹۱)	بررسی رابطه بین ویژگیهای شرکت و به موقع بودن گزارشگری مالی میان دوره ای	اندازه شرکت و سودآوری رابطه معکوس معناداری بافاصله زمانی گزارشگری دارند.
طالب نیا و همکاران (۱۳۹۰)	بررسی عوامل مؤثر بر تأخیر در ارائه گزارشات سالانه	اهرم مالی، اخبار خوب و بد (سودآوری و سود سهام نقدی) و حاکمیت شرکتی (تعداد سهامدارانی که مالک پنج درصد سهام شرکت یا بیشتر هستند) دارای رابطه معنادار و مثبتی با کل مدت زمان گزارشگری می باشند. اندازه شرکت تأثیر معنادار و منفی بر کل مدت زمان گزارشگری دارد.
زرآء نژاد و همکار (۱۳۸۸)	بررسی عوامل مؤثر بر به موقع بودن گزارشگری مالی	بین اندازه شرکت، نوع شرکت، نوع صنعت، تعداد صفحات گزارشهای مالی و نوع موسسه حسابرسی با گزارشگری به موقع رابطه مثبت وجود دارد و بین تاریخ پایان سال مالی و سودآوری شرکتها با گزارشگری به موقع رابطه منفی وجود دارد.
اعتمادی و همکاران (۱۳۸۰)	بررسی بموقع بودن گزارشگری مالی سالیانه	بین سودآوری شرکت و مدت زمان گزارشگری رابطه معناداری مشاهده گردید.
التهات (۲۰۱۵)	بررسی به موقع بودن گزارشهای مالی شرکت ها	سودآوری و رشد با بهنگام بودن گزارش ها ارتباط دارند و هیچ رابطه قابل ملاحظه ای بین اندازه، اهرم و اندازه شرکت حسابرسی با بهنگام بودن اطلاعات مشاهده نشد.
الخطیب و همکار (۲۰۱۲)	بررسی به موقع بودن گزارش حسابرسی	سودآوری، نوع موسسه حسابرسی و اندازه شرکت یک رابطه منفی با به موقع بودن گزارش حسابرسی دارند.

یکی از عوامل دیگری که بر مدت زمان انتشار صورت های مالی سالانه حسابرسی شده شرکت ها موثر است، اندازه شرکت گزارشگر می باشد. شرکت های بزرگ تمایل بیشتری به تامین مالی خارجی دارند، بنابراین سرمایه گذاران حال و بالقوه تسلط بیشتری بر این نوع شرکت ها دارند که این امر باعث می شود که شرکت های بزرگ تقاضای بیشتری

برای انجام خدمات حسابرسی در مدت زمان کوتاه تری داشته باشند. شرکت های بزرگ منابع بیشتری در اختیار دارند، از این رو توانایی پرداخت حق الزحمه بیشتری به حسابرسانی که گزارشات خود را با تاخیر کمتری ارائه می دهند، دارند؛ بنابراین انتظار می رود شرکت های بزرگ گزارشات مالی خود را با تاخیر کمتری منتشر کنند.

با توجه به مقدار احتمال آماره t جدول ۷، برای ضریب متغیر سوم مدل (Size)، نزدیک به عدد صفر بوده و کمتر از ۰/۰۵ است، این ضریب از نظر آماری معنی دار بوده و فرض صفر آماری تایید نشده و در نتیجه فرضیه سوم تحقیق هم تایید می شود. مقدار ضریب این متغیر حاکی از ارتباط مستقیم بین متغیر اندازه شرکت با تاخیر در گزارش حسابرس می باشد. همان طور که از نتیجه آزمون مشخص است یک رابطه مستقیم بین اندازه شرکت و تاخیر در گزارش حسابرس وجود دارد که نشان دهنده آن است که هر چه شرکت بزرگتر باشد به دلیل تامین مالی از طریق سرمایه گذاری سرمایه گذاران، این شرکت ها تمایل به ارائه صورت های مالی حسابرسی شده خود در کمترین زمان ممکن دارند.

در فرضیه سوم. نتایج بیانگر بین حجم دارائیهای شرکت و بموقع بودن گزارش حسابرس مستقل رابطه معنی داری وجود دارد؛ و این ارتباط به صورت مستقیم است. در جدول زیر نتایج این فرضیه با پژوهش های دیگر مقایسه می شود:

جدول ۷: مقایسه فرضیه فرعی دوم با دیگر پژوهش های انجام شده

نام محقق	عنوان پژوهش	یافته ها
اسدی و همکاران (۱۳۹۱)	بررسی رابطه بین ویژگیهای شرکت و به موقع بودن گزارشگری مالی میان دوره ای	اندازه شرکت و سودآوری رابطه معکوس معناداری بافاصله زمانی گزارشگری دارند.
طالب نیا و همکاران (۱۳۹۰)	بررسی عوامل مؤثر بر تأخیر در ارائه گزارشات سالانه	اهرم مالی، اخبار خوب و بد (سودآوری و سود سهام نقدی) و حاکمیت شرکتی (تعداد سهامدارانی که مالک پنج درصد سهام شرکت یا بیشتر هستند) دارای رابطه معنادار و مثبتی با کل مدت زمان گزارشگری می باشند. اندازه شرکت تأثیر معنادار و منفی بر کل مدت زمان گزارشگری دارد.
زرآ و همکار (۱۳۸۸)	بررسی عوامل مؤثر بر به موقع بودن گزارشگری مالی	بین اندازه شرکت، نوع شرکت، نوع صنعت، تعداد صفحات گزارشهای مالی و نوع موسسه حسابرسی با گزارشگری به موقع رابطه مثبت وجود دارد و بین تاریخ پایان سال مالی و سودآوری شرکتهای با گزارشگری به موقع رابطه منفی وجود دارد.
اعتمادی و	بررسی بموقع بودن	بین سودآوری شرکت و مدت زمان گزارشگری رابطه معناداری مشاهده

نام محقق	عنوان پژوهش	یافته ها
همکاران (۱۳۸۰)	گزارشگری مالی سالیانه	گردید.
التهاث (۲۰۱۵)	بررسی به موقع بودن گزارشهای مالی شرکت ها	سودآوری و رشد با بهنگام بودن گزارش ها ارتباط دارند و هیچ رابطه قابل ملاحظه ای بین اندازه، اهرم و اندازه شرکت حسابرسی با بهنگام بودن اطلاعات مشاهده نشد.
الخطیب و همکار (۲۰۱۲)	بررسی به موقع بودن گزارش حسابرسی	سودآوری، نوع موسسه حسابرسی و اندازه شرکت یک رابطه منفی با به موقع بودن گزارش حسابرس دارند.

۹. پیشنهادهای حاصل از یافته‌های پژوهش

با توجه به مطالعات صورت گرفته در این زمینه و نیازمندی‌های فعلی بازار سرمایه پیشنهادهای ذیل برای انجام تحقیقات آتی توصیه می‌گردد:

۱- با توجه به نقش نظارتی مکانیسم های حاکمیت شرکتی می توان تاثیر مکانیسم های حاکمیت شرکتی بر تاخیر در گزارش حسابرس را مورد بررسی و آزمون قرار داد.

۲- هنگامی که فرصت های سرمایه گذاری محدود باشد، مدیران به سرمایه گذاری هایی دست می زنند که خطر پذیری بیشتر و بازده متفاوتی داشته باشد و مدیر برای مهار کردن نوسان های ناشی از سرمایه گذاری پرخطر به مدیریت سود اقدام خواهد کرد، لذا بررسی نقش فرصت های سرمایه گذاری در مدیریت سود می تواند جهت بررسی اهمیت داشته باشد

۳- با توجه به نقش فرصت های سرمایه گذاری در افزایش ثروت سهامداران می توان به بررسی نقش فرصت های سرمایه گذاری بر بازده آتی سهام شرکت ها نیز پرداخت.

استفاده به موقع و صحیح از فرصت های سرمایه گذاری واحدهای تجاری تاثیر به سزایی در بهبود عملکرد شرکت ها دارد لذا پیشنهاد می شود به بررسی نقش فرصت های سرمایه گذاری بر ارزش و عملکرد آتی شرکت نیز پرداخته شود.

منابع

۱. اسدی، غلامحسین، باغومیان، رافیک، کامرانی، جواد (۱۳۹۱)، بررسی رابطه بین ویژگی های شرکت و به موقع بودن گزارشگری مالی میان دوره ای، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال دهم - شماره ۳۳ - ص ص

۱۱۹-۱۴۶

۲. اسکندری، جمشید؛ عرفی، حمید رضا (۱۳۸۷)، اصول حسابرسی ۱، انتشارات کیومرث، چاپ پنجم.

۳. اسلامی بیدگلی، غلامرضا؛ بیگدلو، مهدی (۱۳۸۵) بازده ریسک فرصت های جایگزین سرمایه گذاری در ایران، مجله بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۲، صفحات ۱۷۵-۱۴۹.
۴. اسماعیل پور، مجید (۱۳۸۱)، ملاحظات اساسی در فرآیند بودجه بندی سرمایه ای، مجله بورس شماره ۳۲، صفحات ۶۳-۵۶.
۵. اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی: استانداردهای حسابداری، (۱۳۸۶)، سازمان حسابرسی، ص ۶۶۷-۶۸۷.
۶. اعتمادی، حسین؛ آذر، عادل؛ سرهنگی حجت، (۱۳۸۰) بررسی عوامل موثر بر به موقع بودن گزارشگری مالی سالیانه شرکت ها در بازارهای سرمایه، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
۷. اکبری، فضل الله، تجزیه و تحلیل صورتهای مالی، مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی، تیر ۱۳۷۴، ص ۴۶-۴۴.
۸. ایزدی نیا، ناصر؛ فدوی، محمد حسین؛ امینی نیا، میثم (۱۳۹۳)، بررسی تاثیر پیچیدگی حسابداری و شفافیت گزارشگری مالی شرکت در تاخیر در ارائه گزارش حسابرس، نشریه دانش حسابرسی، دوره ۱۴، شماره ۵۴، صفحات ۸۷-۱۰۳.
۹. برزیده، فرخ؛ معیری، مرتضی (1385)، عوامل موثر بر به موقع بودن گزارش حسابرسی، مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره ۱۶، صفحات ۷۰-۴۳.
۱۰. برزیده، فرخ، معدنچی ها، مجتبی (۱۳۹۳) تاثیر تخصص موسسه حسابرسی در صنعت بر تاخیر گزارش حسابرسی، مجله حسابرسی، نظریه و عمل، سال اول، صفحات ۱۹-۱.
۱۱. برومند، راهبه (۱۳۸۸)، بررسی ارتباط بین فرصتهای سرمایه گذاری و سیاستهای تقسیم سود، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد نیشابور.
۱۲. بنی مهد، بهمن، محسنی شریف، محسن (۱۳۸۹) بررسی عوامل موثر بر رتبه بندی شرکتهای اوراق بهادار تهران از لحاظ کیفیت افشاء و به موقع بودن، مجله حسابداری مدیریت، شماره هفتم، ص ۶۳-۵۱.
۱۳. تهرانی، رضا، نوربخش، عسگر، (۱۳۸۲)، مدیریت سرمایه گذاری، انتشارات نگاه دانش.
۱۴. حسن آقایی، کامران. ۱۳۸۳، تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی های کیفی اطلاعات، پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس.
۱۵. دستگیر، محسن، احمدی، زینب (۱۳۹۳)، تاثیر اندازه شرکت، نوع گزارش حسابرسی و درصد مالکیت دولتی بر رتبه بندی شرکت های بورس اوراق بهادار تهران از نظر به موقع بودن گزارش حسابرسی، پژوهش های حسابداری، شماره ۱۴، ص: ۳۵-۱۷.
۱۶. رضایی بلوک اباد، علی، بررسی تاثیر عوامل B/M و اندازه در سودآوری شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، مهر ۷۹

۱۷. رضایی دولت آبادی، حسین، حیدری سلطان آبادی، حسن، بوستانی، حمیدرضا، کریمی، صادق (۱۳۹۳)، بررسی عوامل تاثیرگذار بر تاخیر انتشار صورتهای مالی سالانه حسابرسی شده شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه حسابداری مالی، شماره ۲۱، ص: ۵۱-۸۲.
۱۸. رسائیان، امیر، رحیمی، فروغ، حنجری، سارا (۱۳۸۹)، تاثیر مکانیزم های نظارتی درون سازمانی حاکمیت شرکتی بر سطح نگهداشت وجه نقد در بورس اوراق بهادار تهران، مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال دوم، شماره ۴، ص: ۱۴۴-۱۲۵.
۱۹. زراء نژاد، منصور، جعفری، علیرضا، (۱۳۸۸) عوامل موثر بر به موقع بودن گزارشگری مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله دانشکده علوم انسانی دانشگاه سمنان، سال ۸: دوره ۸: شماره مجله ۲۷، صفحه ۱۲۴-۱۰۳.
۲۰. زمان پور، علیرضا (۱۳۸۳) بررسی رابطه بین فرصت های سرمایه گذاری و سیاست های مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد مشهد.
۲۱. شباهنگ، رضا (۱۳۸۵)، مدیریت مالی، جلد اول، انتشارات سازمان حسابرسی.
۲۲. شورورزی، محمد رضا؛ آزادوار، ایمان؛ (۱۳۸۹)، تجزیه و تحلیل ارتباط میان فرصت های سرمایه گذاری و عملکرد شرکت ها، مجله حسابداری مدیریت، سال سوم، شماره ششم. صفحات ۲۳-۱۳.
۲۳. شورورزی، محمدرضا، برومند، راهبه، صادقی پناه، جواد (۱۳۸۹)، بررسی ارتباط بین فرصتهای سرمایه گذاری و سیاستهای تقسیم سود، مطالعات کمی در مدیریت، دوره ۱، شماره ۲، صفحات ۱۳۰-۱۱۰.
۲۴. شورورزی، محمدرضا، پهلوان، رحیم (۱۳۸۹)، تاثیر اندازه شرکت بر هموارسازی سود، پژوهش های مدیریت، شماره ۸۷، ص: ۶۹-۸۰.
۲۵. طالب نیا، قدرت الله؛ مرادی، جواد؛ کشاورزی، راضیه (۱۳۹۰)، بررسی عوامل موثر بر تاخیر در ارائه گزارشات سالانه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
۲۶. علاء، عین الله (۱۳۸۴) اصول مدیریت سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار تهران، انتشارات ظهوری، چاپ اول.
۲۷. علوی طبری، سیدحسین؛ مجتهدزاده، ویدا؛ جوانبخت، نیکو (۱۳۹۱)، رابطه فرصت های سرمایه گذاری، کیفیت حسابرسی و اقلام تعهدی اختیاری، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهرا (س).
۲۸. مرادی، مهدی. پورحسینی، سید مهدی. (۱۳۸۸)، بررسی رابطه بین برخی ویژگی های مالی و غیر مالی و مدت زمان اجرا و تکمیل عملیات حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله تحقیقات حسابداری، شماره اول، ص ۱۶۸-۱۸۵.

۲۹. معصومیان، علی محمد، نیک خواه آزاد، علی (۱۳۸۵)، بررسی روش های ارزیابی تصمیمات سرمایه گذاری بلند مدت در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه تهران

۳۰. معین، محمد. (۱۳۸۷)، فرهنگ فارسی، تهران: انتشارات سرایش، چاپ یازدهم.

۳۱. ملکیان، اسفندیار، احمدپور، احمد، محمدی، منصور (۱۳۹۰)، بررسی رابطه بین وجه نقد نگهداری شده و عوامل تعیین کننده آن در شرکت های پذیرفته شده در بورس، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۱، صفحات ۱-۱۱.

۳۲. مهدوی، ابوالقاسم (۱۳۸۴)، رشد اقتصادی و سرمایه گذاری، انتشارات جنگل.

۳۳. نمازی، محمد. کرمانی، احسان. (۱۳۸۷). تأثیر ساختار مالکیت بر عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۵، شماره ۵۳، ۸۳-۱۰۰.

۳۴. نیکخواه آزاد، علی (۱۳۷۹)، بیانیه مفاهیم بنیادی حسابرسی، انتشارات سازمان حسابرسی.

۳۵. والاس، واندا (۱۳۸۱)، نقش اقتصادی حسابرسی در بازارهای آزاد و بازارهای تحت نظارت، ترجمه حامی امیر اصلانی، انتشارات سازمان حسابرسی، نشریه ۱۵۹، چاپ اول.

۳۶. وستون، فرد، بریگان، یوجین (۱۳۸۶) مدیریت مالی، جلد دوم، ترجمه دکتر حسین عبده تبریزی - فریاد حنیفی، ویرایش اول، چاپ بیست و نهم، نشر آگه.

۳۷. هامپتون، هرت (۱۳۹۰)، تصمیم گیری در مسائل مالی، ترجمه حمید رضا وکیلی فرد، انتشارات جنگل.

۳۸. یار محمدی، اکرم. (۱۳۸۰)، بررسی عوامل موثر بر گزارشگری میان دوره ای به موقع به شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس.

39. Abdulla, J. Y. A. (1996), The timeliness of Bahrain annual reports, *Advances in*

40. *International Accounting*, Vol. 9, No. 2, pp. 73-88

41. Al Daoud, Kh, A, Ku Nor Izah Ku Ismail & Nor Asma Lode, (2014) The Timeliness of Financial Reporting among Jordanian Companies: Do Company and Board Characteristics, and Audit Opinion Matter? *Asian Social Science*; Vol. 10, No. 13, pp: 191-201.

42. Alkhatib, Kh, Qais Marji (2012), Audit Reports Timeliness: Empirical Evidence from Jordan, *Social and Behavioral Sciences*, Volume 62, Pages 1342-1349.

43. AL-Tahat (2015), Company Attributes and the Timeliness of Interim Financial Reporting In Jordan, *International Journal of Application or Innovation in Engineering & Management*, Volume 4, Issue 3, p:6-16.

44. Bavee, M. W. (2004), *Information Quality: A conceptual Framework and*

45. *Empirical Validation*, Thesis of Doctor of Philosophy Business, University of Kansas, pp. 46.

46. Belghitar, Y. & Khan J. (2013). Governance mechanisms, investment opportunity set and SMEs cash holdings. *Small Business Economics*, 40(1), 59-72.

47. Boudry, W. I. Kallberg, J. G. & Liu, C. H. (2013). Investment opportunities and share repurchases. *Journal of Corporate Finance*, 23, 23-38.
48. Cahan, S. F. Godfrey, J. M. Hamilton, J. & Jeter, D. C. (2008). Auditor specialization, auditor dominance, and audit fees: The role of investment opportunities. *The Accounting Review*, 83(6), 1393-1423.
49. Chambers, A. E. and Penman, S. H. 1984, Timeliness of reporting and stock price reaction to earning announcements, *Journal of Accounting Research*, Vol. 22, No. 1, pp. 21-32.
51. Chen, K. Y. Elder, R. J. & Hung, S. (2010). The investment opportunity set and earnings management: Evidence from the role of controlling shareholders. *Corporate Governance: An International Review*, 18(3), 193-211.
52. Drobetz, W.. and Gruening, M.C. (2007), "Corporate cash holdings: evidence from Switzerland", *Financial Markets Portfolio*, Vol. 21, pp. 293-324.
53. Ettredge, M. L. Li, C. & Sun, L. (2006). The impact of SOX section 404 internal control quality assessment on audit delay in the SOX Era. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 25(2), 1-23.
54. Frost, C. A. and Pownall, G. (1994), Accounting disclosure practice in the United States and the United Kingdom, *Journal of Accounting Research*, Vol. 32, No. 1, pp.75-85.
56. Gigler, F. B. and Hemmer, T. 2001, Conservatism, Optimal Disclosure Policy, and the Timeliness of Financial Reporting, *Accounting Review*, Vol. 76, No. 4, pp. 471-493.
57. Gill, A. and Shah, C. (2012), "Determinants of corporate cash holdings: evidence from Canada", *International Journal of Economics and Finance*, Vol. 4 No. 1, pp. 70-79.
58. Givoly, D. and Palman, D. 1982, Timeliness of annual earnings announcements: Some empirical evidence, *Accounting Review*, Vol. 57, No. 3, pp. 486-508.
60. Gul.F.A and B.T. Kealey (2005) Chaebol, Investment Opportunity Set and Corporate Debt and Dividend Policies of Korean Companies, *Review of Quantitative Finance and Accounting*; 13(4), pp: 401-16.
61. Habib, A. & Bhuiyan, M. B. U. (2011). Audit firm industry specialization and the audit report lag. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 20(1), 32-44.
62. Henderson, B. C. and Kaplan, S. E. (2000), An Examination of Audit reporting lag for Banks: A panel Data Approach? *A Journal of Practice and Theory*, Vol. 19, No.2, pp.159-174.
63. Hutchinson (2004), An Analysis of the Association Between Firms' Investment Opportunities, Board Composition, and Firm Performance, *Asia-Pacific Journal of Accounting and Economics*, 9(1), pp. 17-38.
64. Hurr D, Bradley E. L, MacGregor J, (2013), The Relationship Between Segment-Level Manipulations And Audit Fees, *The Journal of Applied Business Research*, Vol 29, Num 4, pp:1243-1260.
65. Ijiri, Y. and R. Jaedicke (1996) "Reliability and Objectivity of Accounting Measurements," *The Accounting Review*, 1966, 474-483.
66. Ismail, K. N. and Chandler, R. (2004), The timeliness of quarterly financial reports of companies in Malaysia, *Asian Review of Accounting*, Vol. 12, NO. 1, pp. 1-18.

68. Jaggi, B. and F.A. Gul, 1999, An analysis of joint effects of investment opportunity set, free cash flows, and size of corporate debt policy, *Review of Quantitative Finance and Accounting* 12, 371–381
69. Jensen, M. C. & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs, and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
70. Jindrichovska, I. and Mcleay, S. (2005), Accounting for Good News and Accounting for Bad News: Some Empirical Evidence from the Czech Republic, *European Accounting Review*, Vol. 14, No. 3, pp. 635-655.
71. Khasharmeh, h, a, khaled aljifri (2010), the timeliness of annual reports in Bahrain and the united arab emirates: an Empirical comparative study, *The International Journal of Business and Finance Research* ♦ Volume 4 ♦ Number 1, pp:51-71.
72. Lai, K.W. (2009). Does audit quality matter more for firms with high investment opportunities. *Journal of Accounting and Public Policy*, 28(1), 33-50.
73. Leventis, S. Weetman, P. & Caramanis, C. (2005). Determinants of audit report lag: Some evidence from the Athens Stock Exchange. *International Journal of Auditing*, 9(1), 45-58.
74. Mautz, R. K. and Sharaf, H. A. (1961) *The Philosophy of Auditing*, American Accounting Association, Monograph 6.
75. Mason, S. P. and R. C. Merton (1985). "The Role of Contingent Claims Analysis in Corporate Finance," in E. Altman and M. Subrahmanyam (eds.), *Recent Advances in Corporate Finance* (Homewood, IL: Richard D. Irwin), pp. 7-54.
76. McGee, R., Xia, Y. (2012), "Corporate governance and the timeliness of financial reporting: a comparative study of the People's Republic of China, the USA and the European Union", *Journal of Asia Business Studies*, Vol. 6 Iss: 1 pp. 5 – 16.
77. Myers S. (1977), Determinants of Corporate Borrowing, *Journal of Financial Economics*, (5), 147-175.
78. Nireesh J. A & T. Velnamby, (2014), Firm Size and Profitability: A Study of Listed Manufacturing Firms in Sri Lanka, *International Journal of Business and Management*; Vol. 9, No. 4, pp:57-64.
79. Pham, T, M, Dao & V. L. Brown. (2014). Investment Opportunities and Audit Report Lags: Initial Evidence, *Accounting and Finance Research*, Vol. 3, No. 4, 45-57.
80. Schwartz, K. B. & Soo, B. S. (1996). The association between auditor changes and reporting lags. *Contemporary Accounting Research*, 13(1), 353-370.
81. Tsui, J. S. L. Jaggi, B. & Gul, F. A. (2001). CEO domination, growth opportunities, and their impact on audit fees. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 16(3), 189-208.
82. Zeghal, D. (1984), timeliness of accounting reports and their informational content on the capital market. *Journal of Business Finance & Accounting*, 11: 367–380.

Investigating the effect of investment volume, profitability capability and volume of companies' assets on the timeliness of reports by an independent auditor

Mohammad fogh *1
Mohammad Reza Abdoli 2

Date of Receipt: 2021/05/15 Date of Issue: 2021/05/27

Abstract

Temporary provision of financial information is important for investors because they are affected by investment decisions. Previous research documents, late earnings releases, market negatives because they can reduce the value of public disclosure in relation to the price of securities. Reduce inequality among market participants who do not share similar access to private information. It is important to examine the relationship between audit report feedback and investment volume, as the findings of this study inform management companies of one of the consequences of creating a company, so that it may take appropriate measures to reduce any unintended consequences. Delays in income reporting, which is reflected in the poor quality of financial reporting to the market. This study examines the impact of investment volume, profitability and firm assets on the timeliness of reports by an independent auditor. In particular, we examine the relationship between investment volume, profitability, and firm asset volume with factor analysis of audit report analysis and three dispersions for investment volume to develop an investment opportunity factor. The three proxies for investment volume are: Assets to Market (FIRMASS); Equity (MKTBEQ); And Gross Property, Plant Equipment and Equipment (PPEGT). Loss, auditor change and craft are used as control variables. With a sample of 100 from the Tehran Stock Exchange during the years 1390-1396, we find a positive relationship between the size of the size and the backlog of the audit report. We find a negative audit report between profitability and reporting. There is no relationship between investment volume and audit report. Delay

Keywords

Investment volume, timeliness of independent auditor report

1. Master of Accounting, Islamic Azad University, Shahroud Branch, Shahroud, Iran. Fe.amr1992@gmail.com
2. PhD student in Accounting, Islamic Azad University, Shahroud Branch, Shahroud, Iran. (arabyarmohsen@yahoo.com)